

AHİLİK İLKE VE UYGULAMALARININ GÜNÜMÜZ KOBİ'LERİNE YANSIMASI: ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ

AHILIK PRINCIPLES AND APPLICATIONS TODAY'S TO CURRENT SMES: ELAZIG
PROVINCIAL EXAMPLE

Muhammet DÜŞÜKCAN¹ - Oğuzhan BAŞDAŞ²

Öz

Ahilik, temelleri fütüvvet anlayışı üzerine kurulmuş, ilkeleri insani ahlak değerleriyle oluşturulmuş sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel fonksiyonları bulunan bir esnaf teşkilatlanmasıdır. Ahilik teşkilatıyla Anadolu insanının eğitilmiş ve ahlaklı birer sanatkâr olmaları sağlanmıştır. Ahi Evran tarafından kurulan ahilik kurumu günümüzde dahi eşine rastlanılmayan muazzam bir sistemle, ahiliğe bağlı üyelere mesleki eğitim vermenin yanı sıra sosyal yardımlaşma fonksiyonu da yerine getirmekteydi. Ahilik teşkilatı Türk toplumuna mal edilmiş, ilkeleri ahlaki değerler üzerine kurulmuş bir sistem olmakla birlikte milli birlik ve beraberlik ülküsüyle işleyen devasa bir mekanizma örneğidir. Bu kurum esnaf teşkilatı olarak üyelerine gerekli eğitimler vererek üretilen malın miktarından kalitesine odaklanan bir anlayışa sahiptir. Girişim ve girişimcilik kavramı, son dönemlerde büyük bir hızla küreselleşmeye sahne olan dünyada ekonomik kalkınmanın en önemli faktörlerinden biridir. Özellikle kapitalizmin ekonomilere egemen olmasıyla ekonomi döngüsünün çarkı görevini üstlenen girişimciler olmadıkça ekonomik sistemin bir gelişme göstermesi mümkün değildir. Girişimcilik bir süreçtir, pazardaki fırsatların belirlenmesi ile başlayan, kaynak ve girdiler kullanılarak yeni işlerin yaratıldığı, yeni ekonomik fırsatları kazanca dönüştüren dinamik bir süreçtir. Günümüzde girişimcilik faaliyetleri kurumsal bir çerçevede küçük ve büyük işletmelerde yapılmaktadır. Ahilikteki esnafın günümüzdeki karşılığı olan girişimciler faaliyetlerini KOBİ'ler vasıtasıyla yerine getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahilik, Ahilik İlkeleri, KOBİ'ler

Abstract

Ahilik is an artisan organization based on the understanding of futuch, whose principles are social, economic, political and cultural functions formed by human moral values. With the organization of Ahilik, it is ensured that the people of Anatolia are educated and moral ones. The Ahi institution established by Ahi Evran, in addition to providing vocational training to the members of the society with an enormous system which is not even seen even today, also fulfilled the function of social assistance. The Ahilik organization is an example of a gigantic mechanism that is based on moral values and is functioning in the national unity and solidarity together with being a system based on moral values, This institution has the understanding that it focuses on the quality of the produced goods by providing necessary trainings to its members as an artisan organization. The concept of entrepreneurship and entrepreneurship are the most important factors of economic development in the world, which has recently become a globalizing stage. It will not be possible for the economic system to show an improvement unless the entrepreneurs undertake the task of singing the economic cycle, especially since capitalism dominates the economies. Entrepreneurship is a process, a dynamic process that starts with the identification of opportunities in the marketplace, creates new jobs using resources and inputs, and transforms new economic opportunities into profit. Today, entrepreneurship activities are carried out in small and large enterprises on an institutional framework. Entrepreneurs who are the counterparts of the tradesmen of the present day are carrying out their activities through the SMEs

Keywords: Ahilik, Ahilik Principles, SMEs

¹ Fırat Üniversitesi, mdusukcan23@gmail.com, Orcid: 0000-0001-5742-1787

² Fırat Üniversitesi, basdas_oguzhan@hotmail.com, Orcid: 0000-0002-5367-9112

GİRİŞ

Ahilik temeline insanı koymuş, faaliyette bulunduğu zamanlardaki halkın, mesleki ve ahlaki gelişimine katkıda bulunan bir teşkilatlanmadır.

Ahilik ilkeleri, ahlaki değerler üzerine kuruludur. Ahilik teşkilatlanması bu ilkelerle özellikle esnaf arasında iş ahlakının gelişmesini önemseyen, üretilen malın miktarından ziyade niteliğine önem veren bir yapılanmadır.

Ahilik teşkilatı halkın nitelikli, kalifiye eleman olarak yetişmesi için mesleki eğitimleri verirken insanın doğasında inancı gereği olması gereken ahlaki değerler üzerine inşa edilmiş ilkelere sahiptir. Bu ilkeler sayesinde müşteri memnuniyeti kazanılarak esnafın istikrarlı bir faaliyet sürdürmeleri sağlanmıştır. Teşkilatın kurmuş olduğu düzen günümüz için dünyanın hiçbir yerinde görülememektedir.

Günümüz ticaret hayatı ele alındığında adam kayırma, kalitesiz mal üretme, bir başkasının malını taklit etme, malın ederinden fazla ücret istenmesi gibi sayısı daha da arttırılabilecek sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlar beraberinde işletmeler için istikrarsızlığa ve süreç içerisinde iflas etmelerine sebep olmaktadır. Bir zincirin halkası gibi düşünüldüğünde bir işletmenin kapanması çalışanlarının işsiz kalmasına ve dolayısıyla ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine sebep olmaktadır. Bu tür olumsuzlukların önüne geçmek için ve ekonomik kalkınmanın istikrarlı bir şekilde sürdürebilmesi için %100 milli ve yerli olan Ahilik kurumumuzun ilke ve uygulamalarının tekrardan hayata geçirilmesi oldukça faydalı olacaktır.

Bir araştırma süreci sonunda elde ettiğimiz neticelerle yazılan bu makale, insanı temeline koymuş, ilkeleri incelendiğinde hep ahlaki değerler üzerine inşa edilmiş, maldan çok emeği önemseyen, üretilen malın miktarından ziyade niteliğini benimseyen, özelden genele doğru esnaftan başlayıp tüm halkın birliğine önem veren, , mesleki anlamda çalışanların gelişim ve eğitimini önemseyen Ahilik felsefesinin eskiden olduğu gibi özellikle ekonomik kalkınmamızın çok önemli olduğu çağımızda tekrardan yaşatılmasıyla ticari alanda yaşanan her türlü sorunların üstesinden gelmek için ve istikrar sorunu yaşayan KOBİ'lerimize yol göstermek maksadı taşıdığı söylenebilir.

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde etik başlığı altında; etik kavramı, etik kavramı ile diğer kavramlar arasında ki ilişki, etik kavramının tarihçesi ve önemi, etik kavramı ile ilgili teoriler ve etik kavramının türleri ele alınmıştır.

1.1. Ahiliğin Kurucusu Ahi Evran

Ahi Evran'ı konu edinen kaynaklarda ahilik teşkilatının fikir babası, kurucusu ve esnaf ve sanatkârların lideri olarak bahsedilmiştir. Lakabı dinin yardımcısı olan Ahi Evran'ın bu teşkilatı da fütüvvet anlayışıyla sistematize ettiği görülmektedir. Ahilik teşkilatı onun düşünce tarzının bir yansımasıdır.

“Ahi Evran, 1171 (H. 566) yılında İran'ın Batı Azerbaycan tarafında bulunan Hoy kasabasında doğmuştur. Asıl adı Mahmut'tur. Babasının adına ve doğum yeri nedeniyle Mahmut Bin Ahmet el-Hoyi (Hoyslu Ahmet'in oğlu Mahmut) denmiştir. Lakabı “dinin yardımcısı” anlamına gelen Nasiruddin'dir. Kurmuş olduğu Ahilik Teşkilatı ile sosyal, iktisadi ve siyasi hayatımızı etkilemiş, Anadolu'nun vatanlaşmasında ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda büyük rol oynamıştır. Bu sebepten dolayı Türk- İslam tarihinin önemli şahsiyetlerinden biri olmuştur” (Malkoç, 2007:20).

“XII. yy başlarında Hoy şehrinde çıkıp Şam, Bağdat ve Mekke’de dolaştıktan sonra Anadolu’ya gelen Ahi Evran Şeyh Nasiruddin Ebu’l Hakayık Mahmud Bin Ahmed el-Hoyi, XII. Yüzyıldan beri İran’a yerleşmiş bulunan Türkmenlerdendi. Hoy, Van’ın Özalp ilçesine 70-80 km. uzaklıkta bir İran şehridir. Ahi Evran 1206 yılında sonradan kayınpederi olan Evhaudun Kirmani ile Anadolu’ya gelip Kayseri’ye yerleşerek debbağlık ve o alanla ilgili sanat dallarını geliştirmeye başlamış 15-20 yıl sonra Moğol saldırısı üzerine doğrudan Anadolu’ya gelen esnaf, sanatkar ve tüccarları daha geniş bir örgüt halinde, fütüvvetname denen tüzük kuralları içinde birleştirmiştir” (Temel, 2007:17).

“Anadolu Ahiliğinin kurucusu olarak bilinen Ahi Evran 1205’te Kayseri’ye yerleşerek burada bir debbağhane(deri işletmeciliği) kurmuştur” (Aslan, 2013:40). Ayrıca kendi meslek dalı olan debbağlıktan başka 32 çeşit esnafa liderlik yapmıştır.

Anadolu Ahi teşkilatının kuruluşunun temel amaçlarından biri de ilmi, çeşitli sanat alanlarında uygulama ve toplumu bundan yararlandırma ülküsüdür. Ahi Evran eserlerinde topluma bu ülküyü vermeye çalışmaktadır. Letaif’i Hikmet adlı eserinde şöyle demektedir: “Allah insanı medeni tabiatlı yaratmıştır. Bunun manası şudur: insanlar yemek, içmek, giymek, eğlenmek, mesken edinmek gibi çok şeylere muhtaçtır. Hiç kimse kendi başına bu ihtiyaçları karşılayamaz. Bu yüzden çeşitli meslekleri icar için gerekli alet edevatı tedarik içinde yeni ve çeşitli mesleklere ihtiyaç vardır.” Görüldüğü gibi Ahi Evran bugün modern ekonominin özelliklerinden biri olan işte ve meslekte uzmanlaşmayı o dönemde sağlamaktadır (Günay, 2003:16).

Ahi Evran, Harzemşahlar yönetimindeki Herad’de ders vermekte olan Fahrüddin Râzi’nin derslerine devam etmiş ve onun hizmetinde bulunmuştur. O ilk tasavvuf terbiyesini Horasan ve Maverâünnehir’de iken Ahmet Yesevi’nin öğrencilerinden almıştır. Daha sonra hac için Mekke’ye gittiğinde Evhadüddin Kirmani ile tanışmış ve onu intisap etmiştir (Temel, 2007:20).

Tasavvuf terbiyesiyle eğitimini almış olan Ahi Evran’ın en büyük eseri, Türk toplumuna mal edilmiş, nihayetinde devletin birlik, dirlik ve düzenini amaç edinen, ahlaki değerler üzerine inşa edilmiş ilkeleri bulunan Ahilik Teşkilatı’dır. Ahi Evran’ın bugün dahi eşi benzeri bulunmayan bu devasa güzel sistemli eserinin yanı sıra yazılı eserleri de mevcuttur. Bu eserlerden bazıları Menahic-i Seyfi, Metali’el-İman, Tabsirat ül Mübtedi ve Tezkiretül-Müntehi, Risaleyi Arş, Yezdan-Sinaht, Cihannâme, Agaz u Encam ve Letaif-i Hikmet’tir. Bu eserleri içerisinde en önemli sayılabilecek olan sultanlara öğüt veren Letaif-i Hikmet’tir. Bu eserinde Ahi Evran toplumun mutluluğu ve refahı için her çeşit sanat dalının geliştirilmesi ve sanatkârların belirli yerlerde toplanarak sanatını icra etmeleri tavsiyesinde bulunmuştur.

1.2. Ahiliğin Tanımı

Türk toplumuna mal edilmiş devasa güzel bir sistem olan ahilik kavramının ne anlam ifade ettiğini çözümlersek icra ettiği fonksiyonları da rahat bir şekilde anlayabileceğiz.

Ahi kelimesinin kaynağıyla ilgili birbirinden farklı iki görüş bulunmaktadır. Ünlü seyyah İbn Batuta’nın da aralarında bulunduğu birinci görüşe göre; ahi kelimesinin kaynağı Arapça’dır ve Arapça’dan Türkçe’ye geçmiştir. Ahi kelimesinin Arapça’dan Türkçe’ye geçtiğini ileri süren araştırmacılara göre ahi, erkek kardeş manasına gelen “ah” kelimesinin sonuna birinci tekil şahıslar için kullanılan ve sahiplik ifade eden “ye” zamirinin bitişmesinden oluşan bir kelimedir. Ahi kelimesi bu haliyle “kardeşim” anlamındadır. Ahi kelimesini tetkik edenlerin bir kısmı ise bu kelimenin “Divan-ı Lugatı’t Türk” ve “Kutadgu Bilig” gibi eski Türkçe metinlerde geçen cömert, eli açık, ali cenap gibi anlamlara gelen “akı” kelimesinden gelmiş olabileceği görüşünü ileri sürmüşlerdir. Bu görüşte olanlara göre ahi,

kelimedeki “k” harfinin “h” olarak telaffuz edilmesinden doğmuştur. Misal olarak okumak, bakmak yerine okumah, bakmah veya okumağ, bakmağ denildiği bilinmektedir. Buna göre ahi kelimesi cömert, eli açık anlamlarına gelen “aki” kelimesinin “h” sesi ile okunmasından türemiş ve terimleşmiştir (Demir, 2004: 16).

Türk Dil Kurumu’na göre ise Ahilik; “kökleri eski Türk törelerine dayanan ve Anadolu’da yüksek bir gelişim gösteren esnaf, zanaatçı, çiftçi vb. bütün çalışma kollarını içine alan ocak” (TDK, 2017).

“Ahilik, çalışma tarzı itibarıyla topluma hizmet sunan ülküsüyle özel yönetmeliklerde belirtilen iş ve ahlak disiplini, şeyh, usta, çırak, kalfa vs. hiyerarşisi içinde çalışmayı ibadet zevki haline getiren sınaî, ticari, siyasi, askeri, sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunan teşkilattır” (Aslan, 2013:35).

Çeşitli kaynaklardan yararlanarak yukarıda vermiş olduğumuz ahilik tanımlarından hareketle; ahiliğin toplumu bütünleştirici bir sosyal yardımlaşma kurumu, Ahi Evran’ın almış olduğu tasavvufî eğitimlerin etkisiyle fütüvvetlerden yararlanılarak ilkelerinin oluşturulduğu bir esnaf teşkilatlanması olmanın yanı sıra sosyal, ekonomik, siyasi, askeri ve kültürel yönlerinin olduğu, tamamıyla Türk toplum yapısının değer yargılarını(örf, adet, gelenek, kültür, inanış) yansıtan %100 milli ve yerli bir Türk kurumu olduğu yargılarına ulaşabiliriz.

1.3. Ahilik İlkeleri

Ahilik ilkeleri fütüvvet anlayışı ışığında oluşturulmuşlardır. ***Peki, fütüvvet anlayışı ne demektir?*** İslamiyet’in etkisiyle aşiret hayatından yerleşik hayata geçiş sürecinde Arap toplumunda misafirperverlik, yiğitlik ve cömertlik gibi anlamlara gelmektedir.

Ahilik, temelleri 13.yüzyıla kadar uzanan bir esnaf teşkilatlanması olmasının yanı sıra sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel yönleri bulunan bir Türk kurumudur. Bu kurumun kurucusu olan Ahi Evran almış olduğu dini-tasavvufî eğitimler örgütün yapılanmasında çok etkili olmuştur. Ahiliğin temelinde fütüvvet anlayışı vardır.

“Fütüvvetnameler, ahilikle ilgili mevcut bilgilere kaynaklık ettiği gibi bizzat ahilerinde usul ve erkân kaynağıdır. Fütüvvetnameler ve şecerenameler gibi fermanlar, beratlar, vakfiyeler ve diğer arşiv belgelerinde de ahilikle ilgili önemli bilgiler bulunmaktadır” (Aslander, 2016:10-11). Fütüvvetnameler ışığında geliştirilen ahilik ilkeleri şunlardır:

- “İyi huylu ve güzel ahlaklı olmak,
- İşinde ve hayatında kin, çekememezlik ve dedikodudan kaçınmak,
- Ahdinde, sözünde ve sevgisinde vefalı olmak,
- Gözü, gönlü ve kalbi tok olmak,
- Şefkatli, merhametli, adaletli, faziletli, iffetli ve dürüst olmak,
- Cömertlik, ikram ve kerem sahibi olmak,
- Küçüklere sevgi, büyüklere karşı saygılı ve edepli olmak,
- Alçak gönüllü olmak, büyüklük ve gururdan kaçınmak,
- Ayıp ve kusurları örtmek, gizlemek ve affetmek
- Hataları yüze vurmamak,
- Dost ve arkadaşlara tatlı sözlü, samimi, güler yüzlü ve güvenilir olmak,
- Gelmeyene gitmek, dost ve akrabayı ziyaret etmek,

- Herkese iyilik yapmak, iyiliklerini istemek,
- Yapılan iyilik ve yardımı başa kalkmamak,
- Hakka, hukuka, hak ölçüsüne riayet etmek,
- İnsanların işlerini içten, gönülden ve güler yüzle yapmak,
- Daima iyi komşulukta bulunmak, komşunun eza ve cahilliğine sabretmek,
- Yaradan’dan dolayı yarattıklarını hoş görmek,
- Hata ve kusurları daima kendi nefsinde aramak,
- İyilerle dost olup, kötülerden uzak durmak,
- Fakirlerle dostluktan, oturup kalkmaktan şeref duymak,
- Zenginlere, zenginliğinden dolayı itibardan kaçınmak,
- Allah için sevmek, Allah için nefret etmek,
- Hak için hakkı söylemek ve hakkı söylemekten korkmamak,
- Emri altındakileri ve hizmetindekileri korumak ve gözetmek,
- Açıkta ve gizlide Allah’ın emir ve yasaklarına uymak,
- Kötü söz ve hakaretlerden sakınmak”(Günay, 2003:8).
- “Düşmana düşmanın silahıyla karşılık vermek,
- İnanç ve ibadetlerinde samimi olmak,
- Fani dünyaya ait şeylerle övünmemek, böbürlenmemek,
- Yapılan iyilik ve hayırda hakkın hoşnutluğundan başka bir şey gözetmemek,
- Alimlerle dost olup dostlara danışmak,
- Her zaman her yerde yalnız Allah’a güvenmek,
- Örf, adet ve törelere uymak,
- Sır tutmak, sırları açığa vurmamak,
- Aza kanaat, çoğa şükür ederek dağıtmak,
- Feragat ve fedakârlığı daima kendi nefsinden yapmak
- İçi, dışı, özü, sözü bir olmak
- Hakkı korumak, hakka riayetle haksızlığı önlemek,
- Kötülük ve kendini bilmezliğe iyilikle karşılık vermek,
- Bela ve kötülöklere sabır ve tahammüllü olmak,
- Müslömanlara lütüfkâr ve hoş sözlü olmak” (<http://anayasa.wordpress.com>).

Yukarıda vermiş olduğumuz ahilik ilkelerini incelediğimizde bu ilkelerin kuralcı yaklaşımlardansa bizzat hayatın içinden geldiğini gözlemlemek mümkündür. Bu ilkeler gerçek hayatta iş ve üretim gereklerinden doğmuştur. Belirli bir düşünce sisteminin kalıplarındansa günlük yaşamın gerçeklerinden üretilmişlerdir.

Ahilik ilkelerinin genelinde gerçek yaşamın ahlak değerleri etrafında toplandığı söylenebilir. Bu ilkelerle hedeflenenlerin:

- Kaliteli ve standart mal üretimi sağlamak,
- Müşteriyi yanıltıcı hareketlerden uzak durmak ve müşterilerle her daim iyi ilişkiler kurmak,
- Yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamak olduğunu söyleyebiliriz.

1.4. Ahiliğin Toplumsal Temelleri

Ahilik, toplumla bütünleşmiş bir örgütlenmedir. Bu örgütlenmeyle, 13. Yüzyılda insanlar eğitilerek hem devletin ekonomik kalkınması hem de askeri gücünün yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Bu hedeflere ulaşma yolunda kaynağı fütüvvetnamelere dayanan gerçek yaşamın gereklerinden doğmuş ilkeler oluşturmuşlardır. Bu ilkeler daha öncede çalışmamızda değinmiş olduğumuz gibi ahlaki değerler etrafında toplanmıştır. Fütüvvetnameler ışığında oluşturulan ilkelerle örgüt toplumun dini, siyasi, ahlaki ve ekonomik ihtiyaçlarını gidermeye yönelik fonksiyonlar üstlenmiştir. Tüm bu fonksiyonlar yerine getirilirken fütüvvetnamelerinde yer alan ilkeler tekrarlanır.

“Bilinen ilk fütüvvetname Ebu Abdi’r-Rahman Muhammed İbn el-Hüseyin es-Sülemi’nin ‘Kitabu Fütüvvesi’dir” (Özerkmen, 2004: 68).

Ahilik kurumunu doğru anlayabilmek için fütüvvet kurumunun ve ideallerinin incelenmesi doğru olacaktır. Çünkü ahilik, fütüvvet anlayışının somutlaştığı örgütlenme biçiminin Anadolu’ya has bir biçimi olarak tarihte yerini almıştır.

“Fütüvvet, İslamiyet’in tesirinde aşiret hayatından yerleşik hayata doğru evrilen Arap toplumunda göçebe aşiret dönemlerine ait Arap kültürünün-asıl insan- idealinin karakterleri olan konukseverlik, cömertlik ve yiğitlik gibi değerlerin yeni yapıdaki yansımaları olarak müteala edebilecek olan toplum ideolojisinin adıdır. Bu ideolojinin kahramanı olan fata(feta), eski Arabi’nin zihninde yaşattığı asil ve kâmil insanı ifade etmekteydi. Bu kahraman, birisi misafirperverlik ve sehavet(cömertlik) diğeri şecaat(cesaret, kahramanlık) olmak üzere iki vasıf ile temayüz etmiştir” (Demirpolat ve Akça, 2004).

Fütüvvetnamelerdeki ilkeler, ahilerin günlük yaşamının her alanını ve anını düzenlemiştir; yaşamı çepeçevre kuşatmıştır. “Ahi vizyonunun temel değerlerini oluşturan değişmez ve vazgeçilmez olarak kabul edilen bu ilke ve öğretiler, fütüvvetnamelerde şöyle yer alır:

- Namazı bırakmamak: Çünkü namaz insanı her türlü kötülükten uzak tutar.
- Dünya yaşamına esir olmamak. Fani olanları kutsayıp yükseltmek insanın değerini yok eder.
- Hayâ(ar, utanma) sahibi olmak. Hayâ, insanın toplum içindeki itibarını arttırır.
- Nefsin esiri olmamak. Nefis esareti(bağımlılığı) getirir; kötü istek, arzu ve davranışın kaynağıdır.
- Helal kazanç sahibi olmak. Helal, kişinin eliyle, emeğiyle ve çabasıyla kazandığı gelirden yediği ve içtiği şeydir. Bu ilke ahilik örgütünün en önemli, vazgeçilmez ilkelerinden biridir. Bu ilke meslek ve çalışma yaşamının dinamik bir yapı kazanmasını sağlamıştır.
- Muhtaç ve düşkün olan kimselere ihsan ve keremde bulunmak.
- İyiliği emretmek, kötülükten alıkoymak” (Özerkmen, 2004: 68).

1.5. Ahiliğin Ortaya Çıkış Sebepleri

Ahiliğin Anadolu’da kurulmasında; İslam’ın ilk asırlarında ortaya çıkan genç sanatkâr ve zanaatkârların bir araya gelmesiyle oluşmuş olan “fütüvvet” anlayışının katkısı olmuştur. Fütüvvet ise İslamiyetin etkisiyle aşiret hayatından yerleşik hayata geçiş sürecinde Arap toplumunda misafirperverlik, yiğitlik ve cömertlik gibi anlamlara gelir. “Fütüvvet”ahi örgütlerinin kuruluşunda fikri ortamı, sağlayarak ahiliğin ahlaki yapısının şekillenmesinde etkili olmuştur. “XIII. yüzyılda Abbasi halifesi Nasır (1180-1225) ülkesinin bozulan iç düzenini ve siyasi durumunu sağlamlaştırmak, özellikle batılı faaliyetleri etkisizleştirmek amacıyla Arap kültüründeki fütüvvet teşekküllerini merkezi otoriteye bağlayarak işlevselliğini arttırmaya çalışmış; ayrıca çeşitli İslam ülkelerine elçiler gönderip bu tip yapılanmayı tanıtmak ve fütüvvet ruhuyla İslam birliğini sağlamak istemiştir. Bu bağlamda halife Nasır, önce Gıyasettin Keshüsrev daha sonraki yıllarda da I.İzzettin Keykavus ve I.Alaeddin Keykubat gibi Selçuklu sultanlarıyla irtibat kurmuştur. Sultanlar düzeyinde kurulan ilişki çerçevesinde İslam dininin temel prensiplerini çağrıştıran fütüvvet ilkeleri, Anadolu’da esnaf kesimi arasında kısa sürede benimsenmiştir. İşte Anadolu Ahi Teşkilatı Anadolu Selçukluları zamanındaki siyasi ve kültürel ilişkiler sonunda Anadolu’da oluşan sosyal ve kültürel ortamda, o dönemde Ahi Evran gibi bilge kişilerin rehberliğinde fütüvvet teşkilat yapısının içinde kurulmuştur” (Gündüz vd., 2012:38-39).

Aslan çalışmasında yer vermiş olduğu Ahiliğin ortaya çıkış sebeplerinden birinde şu şekilde ifade etmektedir. Orta Asya’da hüküm süren Oğuz Yabguluğu yıkılınca (1040) Oğuz Türkleri yavaş yavaş Selçuklu egemenliği altına girerek Anadolu’ya göç etmeye başladı. Ekseriyeti göçebe olan Oğuzlar, kopup geldikleri Orta Asya steplerine benzediği içi daha çok Orta Anadolu kırsalını mesken olarak tercih ediyorlardı dolayısıyla Orta Anadolu’nun Türkleşip İslamlaşması hızlı olurken, şehirlerde bu dönüşüm yavaştı. İslam dini de yerleşik hayatı gerekli kılıyordu işte bu sebeple, göçebe Türkmenlerin İslamlaşma sürecini hızlandırmak, Anadolu’yu Türk yurdu haline getirmek, şehirlerde yaşayan Rum ve Ermeni tacirlerle rekabet edebilme amacıyla Ahi teşkilatı Anadolu’da kuruldu, kısacası Anadolu’da Ahiliğin şekillenmesi ve köylere kadar teşkilatlanması politik ve sosyo-ekonomik bir mecburiyetin ürünüdür” (Aslan, 2013:38).

“Ahi Evren tarafından 13.yüzyılda kurulmuş olan ve modern çağın buluşu olarak nitelendirilen sanayi siteleri, aynı iş kolunda çalışanları bir araya toplamıştır. Ahi Evran, öncelikle Kayseri’de bir deri imalathanesi kurmuştur. Daha sonra çevredeki bütün dericileri ve zanaatkârları içine alan, dönemin en büyük sanayi sitesini oluşturmuştur. Ayrıca Ahi Evran, aynı faaliyet kolundaki esnaflardan oluşan çarşılar ve hanların kurulmasını da sağlamıştır. Bu oluşum günümüz işletmeleri açısından son zamanlarda ticari ve ekonomik bakımdan önem ve gereği yeni fark edilen bir uygulamadır” (Zorlu vd., 2012:76).

Görüldüğü üzere Ahilik teşkilatı, düzenli ve milli bir toplum kurma hedefiyle ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi ihtiyaçlardan kurulmuştur. Halk arasında bütünleşmeyi sağlayarak her türlü sosyal ihtiyaçların karşılanması bakımından sosyal, Moğol istilalarına karşı Anadolu’yu savunmak amacıyla askeri ve politik, Türk gençlerinin aylak aylak gezmelerinden meslek erbabı olup ailesine ve milletine faydalı birer fert olmasını sağlaması açısından kültürel, yabancı tacirlerle daha bilinçli, eğitilmiş eleman yetiştirme ve kaliteli mal üretiminin sağlanmasının gerçekleştirilmesi açısından da ekonomik gerekçelerinin bulunduğu söylenebilir.

2. UYGULAMA

2.1. Araştırmanın Amacı

Bir araştırma süreci sonunda elde edilen veriler ışığında oluşturulan bu tezin amacı; araştırmanın hipotezi olan ahilik ilkelerinin Elazığ da faaliyette bulunan KOBİ' lerde uygulanmadığını ortaya çıkarmaktır.

Hipotezimizi yapacağımız araştırmayla kanıtlayabilirsek; insanı temeline koymuş, ilkeleri incelendiğinde hep ahlaki değerler üzerine inşa edilmiş, maldan çok emeği önemseyen, üretilen malın miktarındansa niteliğini benimseyen, özelden genele doğru esnaftan başlayıp tüm halkın birliğine önem veren, mesleki anlamda çalışanların gelişim ve eğitimini önemseyen Ahilik felsefesinin eskiden olduğu gibi özellikle ekonomik kalkınmamızın çok önemli olduğu günümüzde tekrardan yaşatılmasıyla ticari alanda yaşanan her türlü sorunların üstesinden gelmek ve istikrar sorunu yaşayan KOBİ' lerimize bu felsefe ışığında yol göstermektir.

Araştırmamızın bir diğer amacı bilimsel manada akademik literatüre katkıda bulunmaktır. Çünkü tezimizin konusu belirlediğimiz sırada genel bir literatür taraması yaptığımızda Elazığ ilinde bu alanda hiçbir çalışmanın olmadığını görmüştür.

2.2. Araştırmanın Önemi

Girişimcilik ve KOBİ kavramları günümüz küresel ekonomilerinde her geçen gün önemi artan kavramlardır. Bir ülkenin ekonomik kalkınmasında günümüz için KOBİ' ler çok önemlidir. Ülke ekonomilerini bir eve benzetecek olursak KOBİ' ler binanın üzerine oturtulduğu temel taşlardır.

Küreselleşmenin etkisiyle dünya küçülmekte ve ülkelerin ekonomik anlamda birbirlerine bağımlılıkları artmaktadır. Gelişmiş ekonomilerin gelişmemiş ekonomilere baskısı her geçen gün artmaktadır. Artık günümüzde savaşlar cephede tankla, tüfekte değil ekonomi silahıyla yapılmaktadır. Kendi içinde temelini sağlamlaştıran ekonomiler elbette ki küresel krizlere boyun eğmeyecektir.

Ülke ekonomisinin sağlamlılığı da temel taşlarının yani girişimcisinin (KOBİ' lerinin) sağlamlılığıyla doğru orantılıdır. Bir KOBİ' nin sağlam, istikrarlı olması için de hiç kuşkusuz politikalarını insan ve emeği üzerine geliştirmesi gerekmektedir.

Tarihimizde nitelikli eleman yetiştirme konusunda ilkeleri hep insan ve ahlak üzerine odaklı olan Ahilik Teşkilatı'mız yer almaktaydı. Bu teşkilatlanma sayesinde müşteri memnuniyeti ön plana çıkmıştır ve zaman esnafları bir birliktelik içerisinde faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.

İşte tam da bu birliktelik günümüz için oldukça önem arz etmektedir. Müşteri, yerli esnaftan kaliteli hizmet/ürün alırsa insani muamele görürse orada alışveriş yapacaktır. Böylece yerli ekonomi canlanacak ve KOBİ' ler kar oranlarını arttıracaktır.

Bu araştırma Elazığ ilinde yer alan KOBİ' lerin karlılık oranlarını arttırmaları ve buna paralel olarak sürdürülebilir istikrarı sağlamaları noktasında Ahilik ilke ve uygulamalarının yeniden canlandırılması için oldukça önemlidir. Ahilik ilkeleriyle öncelikle esnaf kendi arasında birlik sağlayacaktır ve bu birliktelik zamanla toplumun geneline yayılarak ülkemizde milli birlik ve beraberliğinin sağlanmasına öncülük edecektir.

Ahiliğin yeniden canlanmasıyla küresel krizlerin etkisi en aza indirgene bilecektir. Ülkemiz ekonomisine fayda sağlayacak olan KOBİ' lerin faaliyetlerinin başarısı geçmişten gelen bir gelenek olan Ahilik ilkeleriyle örtüşmesine bağlıdır.

2.3. Araştırmanın Hipotezi

Araştırmanın temel hipotezi;

H1: Elazığ ilindeki Küçük ve Orta Büyüklükteki işletmelerde Ahilik teşkilatı ilke ve uygulamaları uygulanmamaktadır.

2.5. Araştırmanın Veri Toplama ve Analiz Yöntemi

Araştırmada ilk olarak çalışmayı bilimsel temellere oturtmak amacıyla literatür taraması yapılmıştır. Belirli bir süreç sonunda elde edilen veriler ışığında ilk iki bölümde kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Kuramsal çerçevenin oluşturulması sürecinde çeşitli yazılı ve görsel kaynaklardan faydalanılmıştır. Kuramsal çerçevenin akabinde, kuramsal çerçeveden hareketle hazırlanan anketlerle alan araştırması yapılmıştır.

Bu araştırmanın evrenini oluşturan Elazığ ilinde KOBİ'lerde Ahilik ilke ve uygulamaları esas alınarak hazırlanan anketlerle bu ilkelerin uygulanabilirliğine yönelik veriler toplanmıştır. Anket formunun başında anketin içeriğine ve doldurulmasına yönelik bilgilere yer verilmiştir. Anket formunda, 36 ahilik ilkesiyle ilgili maddeler yer almaktadır.

Likert ölçeğine uygun olarak hazırlanan anket sonuçlarından elde edilen veriler, SPSS 21 paket programı vasıtasıyla belirli değişkenler arasında Chi-Square Tests uygulanarak değerlendirmeye tabi tutulmuşlardır.

2.6. Araştırmanın Evreni Ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini, Elazığ Organize Sanayi bölgesinde bulunan ve çeşitli iş kollarında faaliyetlerde bulunan 134 KOBİ oluşturmaktadır.

Araştırma evreninden örneklem seçimi ise kolayda örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Bu yöntem ile çeşitli iş kollarında ulaşılabildiği kadar KOBİ yönetici ve çalışanına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda 122 KOBİ ile yüz yüze görüşülmüş ve önceden tarafımda hazırlanmış anket formu kendilerine ibraz edilmiş ve cevaplandırmaları hususunda ricada bulunulmuştur.

2.7. Araştırmanın Güvenilirlik Analizi

Bu tür istatistiksel verilerin güvenilirliğinin ölçülmesinde kullanılan yöntem Cronbach's Alpha tekniğidir. Cronbach's Alpha Katsayısı 0 ile 1 arasında yer alır. Soruların benzerliliğini ya da yakınlığını ortaya koyan bir katsayıdır. Test sonucunda bulunan katsayı anketin güvenilirlik düzeyini gösterir.

Alpha katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanır:

- $0.00 \leq \text{Alpha} < 0.40$ ise ölçek güvenilir değil. Yeniden düzenlenmeli
- $0.40 \leq \text{Alpha} < 0.60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür. Yeniden düzenlenmeli veya modifiye yapılmalı.
- $0.60 \leq \text{Alpha} < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.
- $0.80 \leq \text{Alpha} < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Araştırmanın güvenilirliğinin tespiti hususunda tüm anket sonuçları SPSS 21 programına girildikten sonra Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmış ve bu katsayının 0.938 olduğu tespit edilmiştir.

2.8. Verilerin Analizi

2.8.1. Frekans Analizleri

Çalışmamızın KOBİ'lere ilişkin demografik dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1: Örneklemin Demografik Dağılımı

Hukuki durum	Frekans	Yüzde (%)
Limited Şti.	28	22,9
Anonim	12	9,8
Şahıs	78	63,9
Aile	4	3,2
TOPLAM	122	100
Faaliyet alanı	Frekans	Yüzde (%)
Tekstil	29	23,7
Gıda	35	28,6
Otomotiv	2	1,6
Ambalaj	1	0,8
Mobilya	5	4,0
Metal	1	0,8
Diğer	49	40,1
Toplam	122	100
Eleman sayısı	Frekans	Yüzde (%)
9 ve altı	97	79,5
10-49	21	17,2
50-199	3	2,4
200 ve üzeri	1	0,8
Toplam	122	100
İş tecrübesi	Frekans	Yüzde (%)
10 yıl altı	34	27,8
11-19	32	26,2
20-49	52	42,6
50 yıl ve üzeri	4	3,2
Toplam	122	100
Eğitim düzeyi	Frekans	Yüzde (%)
İlkokul	17	13,9
Ortaokul	9	7,3
Lise	40	32,7
Önlisans	28	22,9
Lisans	20	16,3
Lisansüstü	8	6,5
Toplam	122	100

- Tablo 1’de araştırmaya katılan KOBİ’lerin hukuki durumlarına ilişkin frekans dağılımları verilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya katılanların %3,2’sinin Aile işletmesi, %9,8’inin Anonim şirket, %22,9’unun Limited Şirket ve %63,9’unun Şahıs İşletmesi olduğu görülmektedir.
- Araştırmaya katılan KOBİ’lerin faaliyet alanlarına ilişkin frekans dağılımı verilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya katılan KOBİ’lerin %0,8’inin Metal ve Ambalaj, %1,6’sının Otomotiv, %4,0’inin Mobilya, %23,7’sinin Tekstil, %28,6’sının Gıda ve %40,1’inin Diğer alanlarda faaliyetlerde bulunduğu görülmektedir.

- Araştırmaya katılan KOBİ'lerin eleman sayılarına ilişkin frekans dağılımları verilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya katılan KOBİ'lerin %0,8'inde 200 ve üzeri, %2,4'ünde 50-199, %17,2'sinde 10-49 ve %79,5'inde 9 ve altı eleman çalıştığı görülmektedir.
- Araştırmaya katılan KOBİ'lerin iş tecrübesine ilişkin frekans dağılımı verilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya katılan KOBİ'lerin %3,2'sinin 50 yıl ve üzeri, %26,2'sinin 11-19 yıl, %27,8'inin 10 yıl ve altı, %42,6'sının 20-49 yıl iş tecrübesine sahip oldukları görülmektedir.
- Araştırmaya katılan KOBİ'lerin eğitim düzeylerine ilişkin frekans dağılımları verilmiştir. Bu tabloya göre araştırmaya katılan KOBİ'lerin 6,5'inin lisansüstü, %7,3'ünün ortaokul, %13,9'unun ilkokul, %16,3'ünün lisans, %22,9'unun önlisans ve %32,7'sinin lise eğitim düzeyli olduğu görülmektedir.

2.8.2. Ki-Kare Testi Sonuçları

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Ahilik teşkilatı ilke ve uygulamaları ilişkin ki-kare tablosu aşağıda gösterilmektedir. İşletmelerin çalışan sayılarıyla ahilik ilkeleri çapraz olarak karşılaştırılmış olup; anlamlı sonuç bulunan maddelerle bağlantılı bulgular paylaşılmıştır.

Tablo 2: Ki-Kare Testleri

	Ki-Kare Testler			
		Değer	Frekans	Asymp. Sig. (2-tarflı)
Kötü Sözlerden Sakınmak	Pearson ki-kare	29,913 ^a	12	,003
Sahte ve Kalitesiz Mal Üretilmeyecek	Pearson ki-kare	31,045 ^a	9	,000
Egemen Sömürücü Güçlere Karşı Çalışan Her Kesimden Halkın Çıkarlarını Korumak	Pearson ki-kare	70,760 ^a	24	,000
Daima İyi Komşulukta Bulunmak	Pearson ki-kare	29,438 ^a	12	,003
Çoğa Şükretmek	Pearson ki-kare	36,965 ^a	12	,000
Kötülerden Uzak Durmak	Pearson ki-kare	29,320 ^a	12	,004
Çoğa Şükretmek	Pearson ki-kare	36,837 ^a	12	,000
Cömert Olmak	Pearson ki-kare	34,981 ^a	12	,000
Sözünü Bilmek Sözünde Durmak	Pearson ki-kare	34,503 ^a	12	,001
Dostluğa Önem Vermek	Pearson ki-kare	34,644 ^a	9	,000
Bozuk Terazi Kullanılmayacak	Pearson ki-kare	66,290 ^a	12	,000

Tablo 2'de işletmenin hukuki durumu ile ahilik ilkelerinden “kötü sözlerden sakınmak” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletmenin hukuki durumu ile ahilik ilkelerinden “kötü sözlerden sakınmak” arasında ilişkinin varlığı test edilmektedir. Bu test sonucuna göre işletmenin hukuki durumu ile ahilik ilkelerinden “kötü sözlerden sakınmak” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:29,913, p değeri=0,003).

İşletmenin hukuki durumu ile ahiliğin ticari yasaklarından “sahte ve kalitesiz mal üretilmeyecek” arasındaki ilişkiye yer verilmiştir. İşletmenin hukuki durumu ile ahiliğin ticari yasaklarından “sahte ve kalitesiz mal üretilmeyecek” arasındaki ilişkinin varlığı test edilmektedir. Bu test sonucuna göre işletmenin hukuki durumu ile ahiliğin ticari

yasaklarından “sahte ve kalitesiz mal üretilmeyecek” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:31,045, p değeri=0.000).

İşletmenin faaliyet alanı ile ahilik ilkelerinden “egemen sömürücü güçlere karşı çalışan her kesimden halkın çıkarlarını korumak” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletmenin faaliyet alanı ile ahilik ilkelerinden “ egemen sömürücü güçlere karşı çalışan her kesimden halkın çıkarlarını korumak” arasındaki ilişkinin varlığı test edilmektedir. Bu test sonucuna göre işletmenin faaliyet alanı ile ahilik ilkelerinden “egemen sömürücü güçlere karşı çalışan her kesimden halkın çıkarlarını korumak” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:70,760, p değeri=0,000).

İşletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden “daima iyi komşulukta bulunmak” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden “daima iyi komşulukta bulunmak” arasındaki ilişkinin varlığı test edilmektedir. Bu test sonucuna göre işletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden “daima iyi komşulukta bulunmak” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:29,438, p değeri=0,003).

İşletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden “çoğa şükretmek” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden ”çoğa şükretmek” arasındaki ilişkinin varlığı test edilmiştir. Bu test sonucuna göre işletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden “çoğa şükretmek” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:36,965, p değeri=0.000).

İşletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden “kötülerden uzak durmak” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden “kötülerden uzak durmak” arasında ilişkinin varlığı test edilmiştir. Bu test sonucuna göre işletmenin eleman sayısı ile ahilik ilkelerinden “kötülerden uzak durmak” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:29,320, p değeri=0.004).

İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “çoğa şükretmek” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “çoğa şükretmek” arasında ilişkinin varlığı test edilmiştir. Bu test sonucuna göre işletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “çoğa şükretmek” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:36,837, p değeri=0,000).

İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “cömert olmak” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “cömert olmak” arasında ilişkinin varlığı test edilmiştir. Bu test sonucuna göre işletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “cömert olmak” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:34,981, p değeri=0,000).

İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “sözünü bilmek sözünde durmak” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “sözünü bilmek sözünde durmak” arasında ilişkinin varlığı test edilmiştir. Bu test sonucuna göre işletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “sözünü bilmek sözünde durmak” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:34,503, p değeri=0,001).

İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “dostluğa önem vermek” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “dostluğa önem vermek” arasında ilişkinin varlığı test edilmiştir. Bu test sonucuna göre işletme sahibinin iş tecrübesi ile ahilik ilkelerinden “dostluğa önem vermek” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:34,644, p değeri=0,000).

İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahiliğin ticari yasaklarından “bozuk terazi kullanılmayacak” arasındaki ilişki verilmiştir. İşletme sahibinin iş tecrübesi ile ahiliğin ticari

yasaklarından “bozuk terazi kullanılmayacak” arasında ilişkinin varlığı test edilmiştir. Bu test sonucuna göre işletme sahibinin iş tecrübesi ile ahiliğin ticari yasaklarından “bozuk terazi kullanılmayacak” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (chi-square:66,290, p değeri=0,000).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde ekonomik kalkınma kavramının özellikle bizim gibi gelişmekte olan ülkeler için önemi her geçen gün azımsanamayacak derecede artmaktadır. Küreselleşmenin etkisiyle dünya küçülmekte ve bunun sonucu olarak ülke ekonomileri birbirlerine bağımlı hale gelmektedirler. Ekonomi, günümüzde ülkeler arasındaki siyasi uyumsuzluklarda dahi kullanılabilen çok güçlü bir silahtır. Artık günümüzde savaşlar top ve tüfekle cephede değil ekonomik dinamikler aracılığıyla hayatın her alanında yapılmaktadır. Ülkemiz bazında düşündüğümüzde TL'nin dolar ya da avro karşısında değer kaybetmesi piyasaları alt üst etmekte ve bunun sonucunda ekonomik bozukluklar ortaya çıkmaktadır. Ekonominin olumsuz etkileriyle yatırımcının piyasaya olan güveni azalmaktadır. Bu güven eksikliği beraberinde yatırımcıyı yatırım yapmaktan uzaklaştırmaktadır. Böylece ekonominin çökmesine ve dolayısıyla dış borçlanmalarla dışa bağımlı hale getirilmekteyiz.

Günümüz liberal ekonomilerinde özel sektör girişimcileri büyük önem arz etmektedir. Her hizmet/ürünün devlet eliyle yapıldığı sosyalist sistemlerin günümüz koşullarında piyasalarda tutunabilmeleri mucize gibi görünmektedir. Çünkü küreselleşmenin etkisiyle dünya küçülürken ülke ekonomileri birbirlerine bağımlı hale gelmektedir. İşte bu bağımlı hale gelen ekonomilerde istikrar, sadece esnek yapılarıyla değişen piyasa koşullarına hemen cevap verebilen KOBİ'ler aracılığıyla sağlanabilecektir. Küresel krizlerden minimum seviye de etkilenebilmenin yegâne araçları güçlü, sağlam ve istikrarlı KOBİ'lerdir.

Her KOBİ güçlüdür, sağlamdır ve istikrarlıdır demek oldukça yanlış bir varsayım olacaktır. Sadece dinamik ve değişken yapıları günümüz ekonomilerinde, çağa ayak uydurabilen KOBİ'ler güçlü, sağlam ve istikrarlıdır. Peki, çağa ayak uydurabilmek ne ile mümkündür? Bu soruya tek bir kelimeyle cevap verebilmek mümkündür. O da yaratıcılık/yenilikçilik kavramıdır.

Günümüz ekonomilerinde işletmeler istikrarını sağlayıp varlığını sürdürebilmeleri ve serbest piyasadaki rakiplerine karşı dirençli olabilmelerini ancak ve ancak rakiplerinden farklı olmayı başarmalarına borçlu olacaklardır. Bir işletme ya da KOBİ'yi farklı kılan faktör KOBİ zihninin yaratıcı olmasıdır.

Tarihimizi incelediğimizde günümüz KOBİ'leri için bir ışık kaynağı olabilecek ahilik kurumunu görmekteyiz. Ahilik her şeyden önce insanı temeline koyan devasa muhteşem bir kurumdur. Ahiliği, anket sürecinden de gözlemlediklerimizden yola çıkarak herkes sadece bir esnaf teşkilatlanmasından ibaret bilmektedir. Aslında bilmekten ziyade duyulanlarla yetinilmektedir. Tam detaylı bilgi sahibi olan çok nadir birey gözlemlerim. Oysaki ahilik bir esnaf teşkilatlanması olmasının yanı sıra birden fazla fonksiyonu yerine getirmiş çok yönlü bir sisteme sahip bir yapılandırma. Şöyle ki; ahiliğin ekonominin yanı sıra sosyal, siyasal ve kültürel yönleri de vardır. Bu yönlerine çalışmamızın ilgili bölümlerinde yer vermiştik. Herkes tarafından sadece esnaf teşkilatlanması olarak bilinmesinde hiç kuşkusuz kusursuz işleyen ve her daim başarılı sonuçlara ulaşan esnaf sisteminin olması etkili rol oynamaktadır.

Ahiliğin temel amaçlarından biri; ilmi, çeşitli esnaf alanlarında uygulama ve toplumu bundan yararlandırma ülküsüdür.

Özellikle sanayi üretiminin artmasıyla birlikte bazı popüler kavramlar ortaya çıkmıştır. Toplam kalite yönetimi, müşteri memnuniyeti, mesleki eğitim, uzmanlaşma, standartlaşma

vb. gibi güncel kavramlar ahilik sistemi içinde kurallara bağlanarak 800 yıl öncesinde kullanıldığı görülmektedir.

Ahiliğin temeli fütüvvet anlayışıdır. Bu anlayış insani ve ahlaki temellere dayanmaktadır. Abbasi halifesi Nasır 13.yüzyılda ülkesinin bozulan iç düzenini yeniden kurmak ve siyasal durumunu sağlamlaştırmak için fütüvvet teşekküllerini merkezi otoriteye bağlayarak işlevselliğini arttırmaya çalışmıştır. Bir ülkenin siyasi otoritesini sağlamlaştırmak için kullanılan bu kavram elbette ki esnaflar arasında da işbirliği ve dirliği sağlayacaktır.

Ahiliğin temel hedefleri;

- Kaliteli ve standart mal üretimi sağlamak,
- Müşteriyi yanıltıcı hareketlerden uzak durmak ve müşterilerle her daim iyi ilişkilerde bulunmak
- Yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamak.

Böyle hedefleri olan bir sistemin temeline insanı koyması ve dolayısıyla insan içinde faaliyette bulunan bir işletmeyi muhakkak başarıya götürecektir.

Günümüzde alışverişe çıktığımızda ahiliğin ilkelerini gözlemlemek istediğimizde hiçbir kalıntıya rastlayamamaktayız.

Ahiliğin etkin olduğu dönemlerde başarıyı elde etmesinin tek sebebi hiç kuşkusuz insan odaklı işleyişidir. Şöyle ki piyasada faaliyette bulunulduğunda her daim insanlarla muhatap kalınacaktır. Alışverişin tarafları insanlardır. İnsan temelli bir sistemde insana aykırı davranış sergilenirse bir işletme için sonuç hüsrana olacaktır.

Bir KOBİ'nin istikrarı sağlayabilmesinin tek etkeni geçmişte de olduğu gibi günümüzde de insanı ve insani değerleri ön plana çıkarmaktır. Ahilik ilkelerini kendi politikalarına uygulayan KOBİ'ler her daim başarıyı elde edebileceklerdir.

Belli bir araştırma süreci yaşadığımız bu çalışma da başta uygulama alanımız olan Elazığ ilindeki ve daha sonra ülkemizdeki tüm KOBİ'lere önerilerde bulunabiliriz.

Önerilerimizi iki gruba açısından sıralayabiliriz. Bu gruplar sistemin denetleyicisi ve öncüsü olacak olan devlet ve uygulama kısmında faaliyetlerde bulunacak olan KOBİ'ler.

- İlk olarak devletimizin şanlı tarihimizin güzide kurumlarından olan ahilik müessesesini yeniden güncel ve uygulanabilir bir şekilde faaliyete geçirmesi oldukça faydalı olacaktır.
- Devletlerin en önemli görevi olan denetim görevini kurulacak olan bu sistem üzerinde düzenli ve yaptırıma dayalı olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- Kurulacak bu yeni ama bir o kadar da eski kurumla esnaflar arasında -sektör farkı gözetilmeksizin- birlik beraberlik sağlanabilecektir.
- Devlet eliyle yapılacak olursa esnaflar arasında daha ciddiye alınacaktır ve uygulama sonucunda başarı sağlanacaktır.
- Belki de devlet açısından en önemli olabilecek önerimiz her ne kadar yasa, yönetmelik, genelge vs. çıkarılsa da bunların uygulanmaları yemin ettirilen onurlu devlet memurları aracılığıyla yapılmalıdır.
- Ahilik sistemi girişimcilik lisans veya yüksek lisans programlarında ders olarak okutulmalıdır.

- Her zaman için kendi tarihini okuyan ve ondan hareketle kendi politikalarına ışık tutan KOBİ'ler kazanacaklardır.
- Günümüzde özellikle önemi daha çok artan %100 milli ve yerli sistemimiz olan Ahiliği, her işletme sahibinin iyi bilmesi ve işletme politikalarını bu sistem üzerine kurması başarıyı yakalayıp istikrarı sağlamasında oldukça faydalı olacaktır.
- “Ben piyasada istikrarı yakalayacağım ve karlılık oranlarımı her daim arttıracam” diyen bir KOBİ sahibi ya da yöneticisinin yapması gereken ilk iş ahilik ilkelerini benimseyerek ilkeler üzerinden politikalar oluşturmaktır.
- Nasıl ki ahilikte, ahlaki ve ekonomik anlamda ağır suç işleyen ve ahilik değerlerine uymayan esnafın yargılanıp suçu kesinleşince yiğitbaşı tarafından “yolsuz” ilan edilmesiyle teşkilattan çıkarılması yani pabucunun dama atılması gibi bir yaptırım uygulanırdı, günümüzde de aynı şekilde bir uygulama yürürlüğe konulabilir.
- Bir KOBİ sahibi ya da yöneticisi her zaman fütüvvet anlayışıyla hareket etmelidir. Fütüvvet anlayışından kastımız; alçakgönüllü, cömert olan, sır tutabilen ve daha sayabileceğimiz başka insani ve ahlaki değerlerdir.
- KOBİ sahibi ya da yöneticisi çalışanlarını bir makine gibi görmemeli ve çalışanın emeğine saygı duymalıdır. Çalışanı olmazsa kendi işletmesinin varlığının da olamayacağını farkında olmalıdır.
- İşletmesinde her çalışanın görebileceği bir noktaya ahiliğin ilkelerini koymalıdır.
- Çalışanlarına ahiliğin ilkelerini ve ticari yasaklarını benimsetmeli ve bunlara uygun hareket etmeyenleri cezalandırmalıdır.
- İşletmeye gelen müşteriler, yönetici ve çalışanlardan memnun kalacak şekilde muamele görmelilerdir.
- Bunların yanı sıra aşağıda bazılarını sıralayacağımız, tezimize konu olan ahilik ilke ve uygulamaları da her bir KOBİ için oldukça önemli önerilerdir.

İşletme sahibi, yöneticisi ve çalışanlara;

- Gözü, gönlü ve kalbi tok olmalıdır.
- Kötü sözlerden sakınmalıdır.
- Emanete hıyanet etmemelidir
- Sözü bilmeli ve sözünde durmalıdır.
- Helalinden kazanmaya özen göstermelidir.
- Müşterisinden fazla para almamalıdır.
- Hileli ve çürük mal üretmemelidir.

KAYNAKÇA

- Ahiliğin Görgü Kuralları, <http://anayasa.wordpress.com/2009/01/13/ahilik-gorgu-kurallari/>, erişim: 04.01.2017.
- Ahilik, Türk Dil Kurumu, www.tdk.gov.tr, erişim: 15.04.2017.
- Aslan, E.H. (2013). *Türklerde İş Ahlakı Ve Geçmişten Günümüze Ahilik*, Beykent Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aslander M. (2016). *Esnaf Ve Sanatkârların Ahilik Değerlerine Sahiplik Düzeylerinin Değerlendirilmesi(Kırşehir Örneği)*, Ahi Evran Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir.
- Demir M. (2004). Ahilik, *Ahi Evran'ı Veli Ve Kırşehir'de Ahilik Kutlamaları*, Cumhuriyet Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2004.
- Demirpolat, A ve Akça G. (2004) Ahilik ve Türk Sosyo-Kültürel Hayatına Katkıları, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 15, s.355-376.
- Günay, A. (2003). *Ahilikteki Mesleki ve Sosyal Dayanışma*, Sakarya Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Gündüz, A.Y., Kaya, M. ve Aydemir, C. (2012). Ahilik Teşkilatında ve Günümüzde Tüketicilerin Korunmasına Yönelik Çalışmalar Üzerine Bir Değerlendirme, *Afyon Kocatepe Üni. İibf Dergisi*, C.14, S.2, Afyon.
- Malkoç, E. (2016). *Ahilik Sistemi Örgütlenme Yapısının Günümüz Türkiye Esnaf Ve Sanatkarları Konfederasyonu İle Karşılaştırılması*, Karabük Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi, Karabük.
- Özerkmen, N. (2004). Ahiliğin Toplumsal Tarihsel-Toplumsal Temelleri ve Temel Toplumsal Fonksiyonları-Sosyolojik Yaklaşım, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C.2, S.44, Ankara.
- Temel, H. (2007). *Ahilik Teşkilatının Halkın Eğitimi ve Öğretimindeki Rolü*, Selçuk Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Zorlu, K., Merdan, E. ve Ege, Ö. (2012). Ahilik Kültürünün Günümüz İşletmelerinde Bilinirliği Üzerine Bir Araştırma:Gümüşhane Örneği, *ZWFT* , Cilt: 4, Sayı:3, s.73-94.